

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יו"ד שבט, ה'תשל"ב

חלק א – יוצא לאור לש"פ ויחי, י"ב טבת, ה'תשע"ח

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושמונה לבריאה

לעילוי נשמת

מרת חנה לאה ע"ה ברוק

בת הרה"ת ר' שמעון ע"ה

נפטרה ז' טבת, ה'תשע"א

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי ולזכות יוצאי חלצי

הרה"ת ר' יוחנן וזוגתו מרת בת'י פערל

בנותיהם ובנם חי' מושקא, שלום דובער, רבקה,

יוכבד וחנה לאה שיחיו ברוק

הרה"ת ר' חיים שאול וזוגתו מרת חוה ריסא

בנותיהם ובנם שושנה יעל, חי' מרים, זישא,

מנחם מענדל וחנה לאה שיחיו ברוק

הרה"ת ר' יעקב יוסף וזוגתו מרת רבקה

בנותיהם חי' מושקא, חנה לאה ואסתר שיחיו ברוק

מרת מרים רחל ובעלה הרה"ת ר' אברהם

בנם ובנותיהם אליהו חנני, חנה לאה,

אסתר ומסעודא חוה שיחיו באנון

מרת חי' מושקא ובעלה הרה"ת ר' חנוך העניך

בתם ובנם חנה לאה ויוסף יצחק שיחיו דייטש

[תרגום חפשי]

שמחתי לקבל מהם פ"ש ע"י הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כ"י מוה"ר יהודא צבי ש"י פאָגעלמאַן, אשר גם מסר לי שבתקופה זו חוגגים הם בשעה טובה ומוצלחת את יום השנה החמשים לחתונתם. והשם יתברך יעזור להם שיהי זה לאריכות ימים ושנים טובות, שנים טובות בגשמיות ושנים טובות ברוחניות. וכיון שלטוב הרי אין שיעור, בטח משקיעים הם השתדלות גם בזה – שילדיהם שיחיו יעלו מעלה מעלה בענייני תורה ומצוות. ובטח בנקל הוא להסביר לילדיהם שיחיו, שזוהי הנחת האמיתית שילדים יכולים לגרום להוריהם. וכשמדברים עם הילדים פעם, פעמיים והרבה פעמים, ובדברים היוצאים מן הלב – והרי הדיבור הוא לילדים – סוף כל סוף פועלים, והשי"ת יזכם ויצליחם בכל הנזכר לעיל.

בברכה לאריכות ימים ושנים טובות.

נ"ב:

בטח יודע הוא מהמנהג, שמקורו עוד מהבעל שם טוב, לומר בכל יום לאחר התפלה בבוקר את הקאפיטל תהלים המתאים למספר שנותיו. ומהנכון הי"י שהוא וגם זוגתו יאמרו קאפיטל תהלים זה בכל יום.

וכן, שבכל יום שני וחמישי בבוקר יתן איזה פרוטות לצדקה כשרה, וזוגתו תעשה כן בכל ערב שבת וערב יום טוב – לפני הדלקת הנרות.

מובן מעצמו שכל זה צריך להיות – בלי נדר.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ ויחי, י"ב טבת הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק ראשון מהתוועדות יו"ד שבט, ה'תשל"ב – הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה – מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

מוצש"ק פ' ויגש, יום הבהיר ה' טבת, ה'תשע"ח,
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2017 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5778 • 2017

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

ב

בי"ה. כ"ט סיון תשי"ג
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נוי"נ וכו' מוה"ר ... שי
וזוגתו מרת ... תחי'

שלום וברכה!

איך בין געווען צופרידען צו באַקומען אַ גרוס פון אייך דורך הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ כו' מוה"ר יהודא צבי שי' פאָגעלמאַן, און האָט מיר אויך איבערגעגעבען אַז די צייט פייערט איר בשעה טובה ומוצלחת דעם פופציגסטען יאָר טאָג פון אייער חתונה. און השם יתברך זאָל אייך העלפען עס זאָל זיין לאריכות ימים ושנים טובות, גוטע יאָרען בגשמיות און גוטע יאָרען ברוחניות. און אַזוי ווי צו גוט איז דאָך ניטאָ קיין שיעור, טוט איר זיכער לייגען השתדלות אויך אין דעם אַז אייערע קינדער שיחיו זאָלן שטייגען אַלץ העכער און העכער אין די ענינים פון תורה ומצוות. און זיכער איז גרינג צו ערקלערען אייערע קינדער שיחיו, אַז דאָס איז דער אמתיער נחת וואָס קינדער קענען פאַרשאַפֿען עלטערען. און אַז מען רעט מיט די קינדער איין מאָל צוויי מאָל און מערערע מאָל, און מיט רייד וועלכע גייען אַרויס פון האַרצען, און דאָס רעט מען דאָך מיט קינדער, איז סוף כל סוף פועליט מען און השי"ת זאָל אייך באַגליקען אין דאָס אַלעס אויבענדערמאָנטע.

בברכה לאריכות ימים ושנים טובות.

נ"ב:

זיכער ווייסט איר פון דעם מנהג, וועלכער שטאַמט נאָך פון דעם בעל שם טוב, צו זאָגען יעדער טאָג נאָכן דאָוונען אין דער פריה דעם קאַפיטל תהלים לויט ווי אַלט מען איז. און עס וואָלט געווען אַ גלייכע זאָך אַז איר און אויך אייער פרוי זאָלן זאָגען דעם קאַפיטל תהלים אַלע טאָג.

און אויך זאָלט איר געבען יעדער מאָנטאָג און דאָנערשטאָג אין דער פריה אַ פאָר סענט אויף אַ כשר'ה צדקה, און אייער פרוי זאָל טאָן אַזוי יעדער מאָל פאָר ליכט צינדען ערב שבת און ערב יום טוב.

זעלבסט פאַרשטענדלעך אַז דאָס אַלץ דאַרף זיין בלי נדר.

ב

דעם מנהג, וועלכער שטאַמט נאָך פון דעם בעל שם טוב: ראה אג"ק אדמו"ר מהור"י צ"ח"י אגרת ג'שנה (ע' נג). ושי"נ.

בס"ד. שיחת יום ד' פ' בשלח, יו"ד שבט, ה'תשל"ב.

בלתי מוגה

א. תכליתה של התועדות היא — כמאמר המשנה: "המעשה הוא העיקר", היינו, ליקח מזה ענין שתהי' לו השפעה על מעשה בפועל. אלא שלכל התועדות יש נקודה משלה, ובמילא, גם מה שלוקחים ממנה בנוגע למעשה — הרי זה מיוחד לאותה התועדות.

ובנוגע להתועדות זו הקשורה עם יום ההילולא — הנה בכדי לדעת מה צריכים לקחת מזה בנוגע למעשה בפועל בחיי יום יום, צריכים להתבונן ולמצוא מהי הנקודה התיכונה בחייו של בעל ההילולא, שבודאי רצה שזו תהי' הנקודה שילמדו ממנה.

וכאשר מדובר אודות יהודי-תורני ("א תורה-איד") בכלל, ובפרט יהודי שמסר נפשו על תורה, והמס"נ היתה לא רק בזמנים מיוחדים, אלא במשך כו"כ שנים — כמובן ההפלאה שבדבר מדברי הגמרא? "אלמלי נגדוה כו", היינו, שיש סדר ודרגא בעבודה של מס"נ לרגע אחד, אבל אין זה בערך למס"נ שנמשכת כמה זמן, כו"כ שנים — הרי מובן שהנקודה שרצה להדגיש בנוגע לעצמו, יש לחפש בתורתו.

והענין בזה — ש"צדיקים דומין לבוראם", כביכול, ולכן, כשם שבנוגע להקב"ה נאמר "אנא נפשי כתבית יהבית", שא' הפירושים בזה, שהקב"ה הכתיב את עצמו ("האָט זיך אריינגעשריבן") בתורה, וע"י התורה לוקחים אותו, הנה עד"ז גם בנוגע לצדיקים שדומים לבוראם, שהכתיבו את עצמם בתורתם.

ובנוגע לתורתו גופא, שהיתה תורת חיים, הוראה בחיים, "חיינו ואורך ימינו" במשך כל שנות עבודתו אשר עבד בה בחיים חיותו בעלמא דין — הרי כשם שהיו שינויים בזמן ומקום, הוצרכו להיות שינויים גם בתורתו; וכשמדובר אודות יום ההילולא-הסתלקות שלו, הרי זה שייך במיוחד לתורה שהוא בעצמו קישר עם יום הסתלקותו — שזהו המאמר ד"ה באתי לגני אחותי כלה', שמסר ימים אחדים קודם ההסתלקות, וצוה

- (1) אבות פ"א מי"ז. (2) כתובות לג, ריש ע"ב. (3) ב"ר פס"ז, ח. רות רבה פ"ד, ג. ועוד. (4) שבת קה, א (כגירסת הע"י). (5) ראה לקו"ת שלח מה, סע"ד ואילך. (6) נוסח תפלת ערבית. (7) סה"מ תשי" ע' 111 ואילך.

להדפיס ולהפיץ על מנת שילמדוהו ביו"ד שבט, ולכן מתאים ביותר – כפי שנקבע המנהג – ללמדו ביום ההילולא⁸.

וכיון שכל הענינים שבעולם הם בהשגחה פרטית, ועאכו"כ ענין הקשור עם תומ"צ, ועאכו"כ ענין של לימוד התורה לרבים, וע"י נשיא בישראל, שהוא בודאי בהשגחה מיוחדת – הרי מובן שבתורה זו (מאמר זה) שבעל ההילולא עצמו קישר עם יום ההילולא, הכניס בעל ההילולא את עצמו, כדי שנוכל למצוא בו את הנקודה התיכונה שלו.

וע"פ המדובר כמ"פ⁹ שכל ענין בתורה הוא מכוון, כולל גם הסדר שבתורה, שלכן, ראש ותחילת ענין שבתורה הוא בדוגמת ראש האדם שכולל את כל האברים, כיון שגם בהיותם במקומם הרי הם מונהגים ע"י חלק הראש השייך לאבר זה, ועד"ז בתורה שנקראת אדם, כמ"ש¹⁰ "זאת התורה אדם", שראש ותחילה בענין שבתורה (אם רק נקבע ע"פ תורה) כולל את כל החלקים (שהם האברים) של ענין זה – הרי מובן שכללות המאמר נכלל בהתחלת וראש המאמר: "באתי לגני", כפי שנתפרש במאמר זה.

[ולהעיר, שיש "שבעים פנים לתורה"¹¹, ובכתבי האריז"ל¹² איתא שיש ששים ריבוא פירושים – כנגד ששים ריבוא נשמות כלליות שבישראל¹³, ש"אין דיעותיהם שוות"¹⁴, ולכל אחד מהם במיוחד ניתנה התורה, שלכן נאמר בהתחלת מ"ת "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך גוי"¹⁵, בלשון יחיד¹⁶ (ולא "אלקיכם", "הוצאתי אתכם") – הן בחלק הפשט, והן בחלק הרמז, דרוש וסוד; אבל כאן נוגע הפירוש של בעל ההילולא].

ב. בהתחלת המאמר מביא בעל ההילולא את דברי המדרש רבה על הפסוק¹⁷ "באתי לגני", "לגן אין כתיב כאן אלא לגני, לגנוני, למקום שהי' עיקרי (עיקר שכינה) בתחילה וכו'", ועל זה מיוסד המאמר וההמשך שלו. כלומר: התחלת המאמר היא – שהעולם הוא "גני", שזהו"ע של "גן", אלא שכאן לא נאמר "באתי לגן", כי אם "לגני" (בתוספת יו"ד), כיון שזהו "גנוני", היינו, שזהו "גן" שבו נמצא עיקר שכינה.

ומזה למדים הוראה כללית:

ובהקדים – שאין זה כדעת העולם שמתחילים להסתכל מסביב

(8) ראה תומ"ס סה"מ באתי לגני ח"א
 ב"פתח דבר" (ע' ואילך). וש"נ.
 (9) ראה גם שיחת יו"ד שבט תשכ"ט בתחלתה (תומ"ס חנה"ע ע' 178 ואילך). וש"נ.
 (10) חוקת יט, יד. וראה זהר ח"ב קיז, ריש ע"ב. ח"ג כט, ב. ובכ"מ.
 (11) במדב"ר פי"ג, טז. ובכ"מ.
 (12) נסמן בלקו"ש ח"ז ע' 412.
 (13) ראה תניא פל"ז (מח, א).
 (14) ראה ברכות נח, א. סנהדרין לח, א. ועוד.
 (15) יתרו כ, ב.
 (16) ראה יל"ש עה"פ (רמז רפו). ועוד.
 (17) שה"ש ה, א.

הוספה

א

בי"ה, ו' שבט תשי"ג
 ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מכ"ד טבת, הוא יום ההילולא של רבינו הזקן ...

בהנוגע לבתו ... תי' הנה כבר כתבתי מכבר שעליו ... לפעול עלי העיקר בנוגע לשידוך המתאים, וכפי מכתבי מכבר גם בנוגע למשרה, ואין לקשר אחד בהשני, ואם יודמן שידוך מקודם יש להסכים עליו ולגמור בשעה טובה ומוצלחת, ובודאי יזמין ג"כ השי"ת פרנסה המתאימה בעתה ובזמנה, והשי"ת יזכהו שיתחיל לכתוב מכתבים ע"ד ענינים טובים, לא רק עניני דאגות בגשמיות, כי אף ששידוך לבנות זהו רוחניות, הנה כנראה ממכתבו תופס בזה הוא יותר הצד הגשמי שבזה, בה בשעה שהעיקר בזה הוא שיהודי יש לו זכות לסייע להקים בנין עדי עד שיתגלה ע"י כח האין סוף בעוה"ז החומרי וכמבואר הענין בכ"מ בדא"ח.

בטח משתדל בביהכ"נ שלו הן באמירת תהלים והן בלימוד דא"ח וכו' וגם לוקח חלק בעסקנות חב"ד באופן המתאים אף שלא מזכיר דבר עד"ז.

בברכה לרוב נחת חסידותי – מכל יו"ח שי' וגם מעצמו.

א

בנין עדי עד .. כח האין סוף .. וכמבואר הענין בכ"מ בדא"ח: ראה לקו"ת שה"ש לט, ד ואילך. ד"ה כל הנהגה תרנ"ב (סה"מ תרנ"ב ס"ע קל). המשך שמח תשמח תרנ"ז (סה"מ תרנ"ז ע' קעז ואילך). ובכ"מ.

טובות, אלא באופן ד"שלה לחמך על פני המים", בידעו שבודאי "תמצאנו", אלא יתכן שיהי' זה "ברוב הימים"⁸⁰.

זוהי ההוראה לכל אחד ההולך בעקבותיו, ולכל אחד שנמצא בדרא דעיקבתא דמשיחא [שבו צריך לההתעסק עם כל אחד מישראל, כיון שצריך להיות הענין ד"אתם תלוקטו לאחד אחד"⁸¹, שהרי הגאולה יכולה לבוא רק באופן שאף יהודי לא ישאר בגלות⁸²] — שעבודתו צריכה להיות באופן האמור לעיל, מבלי להתיירא אולי יהי' צורך בטירחא יתירה, ואולי יצטרכו להמתין זמן ארוך יותר מכמו ששיערו ע"פ כל החשבונות, ולידע שברור הדבר שזהו "גן", ולא גן סתם, אלא "גני" של הקב"ה, וברור הדבר ש"הקב"ה עוזרו"⁸³, כיון ש"באתי (לגני)", והקב"ה נמצא יחד עמו — "עמו אנכי בצרה"⁸⁴ — במיצרים וגבולים של עוה"ז החומרי ועאכו"כ עוה"ז הגשמי.

וכאשר "מקדש עצמו מעט מלמטה" אזי "מקדשין אותו הרבה מלמעלה"⁸⁵ — שתהי' לו הצלחה רבה ומופלגה להעמיד "כרם ה' צבאות"⁸⁶, שמסירים ממנו כל הענינים הבלתי רצויים ועי"ז מבטיחים שיתן ענבים טובים (ולא להיפך ח"ו, כהמשך הכתוב בנבואת ישעיהו⁸⁷), ועד שפועל שאפילו אילני סרק יתנו פירות טובות.

וכך לוקח את כל עניניו וחלקו בעולם ומכריע את כל העולם כולו לכף זכות⁸⁸, והולך לקבל את ההנהגה ד"ואולך אתכם קוממיות"⁸⁹, "בקומה זקופה" (כפירוש רש"י), ובלשון פרשת השבוע⁹⁰: "ובני ישראל יוצאים ביד רמה" — "בריש גלי"⁹¹, בקרוב ממש, ע"י "גואל ראשון הוא גואל אחרון"⁹², משה, ש"אתפשטותי' בכל דרא ודרא"⁹³, "והקיצו ורננו שוכני עפר"⁹⁴ והוא בתוכם — לצאת מהגלות קוממיות לארצנו.

* * *

יז. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה באתי לגני אחותי כלה.

* * *

(80) קהלת יא, א.	הלי' תשובה פ"ג ה"ד.
(81) ישע"י כז, יב.	(89) בחוקתי כז, יג.
(82) ראה	(90) בשלח יד, ח.
(83) סוכה נב, ריש ע"ב. וש"נ.	(91) ת"א עה"פ.
(84) תהלים צא, טו. וראה תענית טז, א.	(92) ראה שמור"ר פ"ב, ד"ו. דב"ר ספ"ט.
(85) ראה יומא לט, רע"א. תניא ספכ"ז.	זח"א רנג, א. א. שער הפסוקים ויחי מט, יו"ד.
(86) ישע"י ה, ז.	תו"א משפטים עה, ב.
(87) שם, ב וברד"ק ומצו"צ.	(93) תקו"ז תס"ט (קיב, רע"א. קיד, רע"א).
(88) ראה קידושין מ, סע"א ואילך. רמב"ם	(94) ישע"י כז, יט.

בעיני בשר, שרואים את ה"בשר" והגשמיות שבכל דבר, ולכן מתייראים ושואלים: מה קורה בעולם, שמדור לדור ומשנה לשנה "אכשור דרא" (בתמי")¹⁸, שאין זה באופן שחלק הטוב גובר והולך, וקדושה ורוחניות הם המושלים ושולטים, אלא לכאורה להיפך, ובפרט בענינים הקשורים עם בני"י, שהם תמיד "המעט מכל העמים"¹⁹, ועאכו"כ עתה.

וא"כ, ע"פ החשבון ע"פ טבע, כפי שנראה בעיני בשר, יכולים לטעות ולחשוב שהעולם הוא "יער" שבו שולטים חיות רעות, ולא "גן" שמצמיח פירות למאכל אדם, שהוא בשלימות יותר אפילו מ"שדה" — כמובן מזה ש"לפום צערא אגרא"²⁰, היינו, שכל שהצער והיגיעה גדולים יותר, הרי זה סימן שהדבר הוא יקר יותר, והרי ב"גן" ו"פרדס" הראוי לשמו, שעושה פירות טובים, הצער והיגיעה הם שלא בערך מכמו שהם בשדה, וגם משך הזמן שצריך להמתין עבור פירות הגן הוא באופן של "תוחלת ממושכה"²¹ שלא בערך יותר מאשר זמן גידול התבואה בשדה, ובוזה גופא יש כמה שינויים מאילן לאילן (כדאיאתא בגמרא במסכת בכורות²²), וככל שתגדל חשיבותו של האילן, יגדל יותר הצער וה"תוחלת ממושכה" עד לצמיחת הפירות, ומזה גופא מוכח גודל החשיבות של "גן" ו"פרדס" שלא בערך לגבי "שדה".

וכיון שכן, יכולים לבוא למצב של רפיון ואדישות, ולחשוב, כיצד יכולים לקוות לפעול שינוי בעולם, בה בשעה שרואים שמדור לדור ומשנה לשנה הולך ופוחת הענין ד"אכשור דרא"?

וגם אם יעסוק בזה מתוך קבלת עול (שהרי יהודי מקבל על עצמו פעמיים בכל יום עול מלכות שמים ועול תורה ומצוותי) — הרי זה עדיין באופן שנראה לו שבודאי לא יצליח, כיון שהעולם הוא "יער" ששולטים בו חיות רעות, ולכן, אף שעוסק בזה בכל עניניו, הרי אין זה בדומה לפעולה שנעשית מתוך חיות ושמחה, כפי שצ"ל בעבודת ה' בכלל, ובמיוחד בעבודה לעשות לו ית' דירה בתחתונים.

ג. ועל זה באה הצוואה וההוראה של בעל ההילולא:

בעל ההילולא בעצמו הוא "הגבר ראה עני"²³ — בעברו כל מיני יסורים שונים, מכל ד' הענינים שעליהם חייבים להודות²⁴, ועד שגם לאחר שהגיע לכאורה לארץ הרווחה שבה לא הי' מורא מבחוק, היתה

(18) יבמות לט, ב (ובפרש"י). וש"נ.	(22) ח, א. וראה גם שיחת יו"ד שבט תשכ"ג ס"י (תו"מ חל"ו ע' 111). וש"נ.
(19) ואתחנן ז, ז.	(23) לשון הכתוב — איכה ג, א.
(20) אבות פ"ה מכ"א.	(24) ברכות נד, ב.
(21) לשון הכתוב — משלי יג, יב.	

גם תקופה זו קשורה עם יסורים רוחניים ויסורים גשמיים, שאין כאן המקום להאריך בזה.

ואעפ"כ הורה הוראה נפלאה — גם לימים ושנים שלאח"ז — באמרו "באתי לגני": לאחר שאומר תחילה "באתי", כפי שיתבאר לקמ"ז²⁵ — מבהיר מיד בנוגע לעולם שבו חי, שמבלי הבט על מה שרואים בעיני בשר, צריך לידע שהעולם הוא "גן", כלומר, לא סתם שדה עושה תבואה, אלא גן עושה פירות, ולא סתם גן של מי שהוא שעבורו מספיקה שתהי' לפירות חשיבות כל שהיא לפי ערך בעל הפרדס והגן, אלא זהו "גן" שהקב"ה אומר עליו שזהו "גני", גן ופרדס שלו, ולא רק בדרך עראי, אלא "גנוני", שזהו המקום שבו נמצאת "עיקר שכינה".

והענין בזה — שגם אצל הקב"ה יש שינוי כפי שנמצא במקום זה או במקום אחר, כי, אע"פ ש"את השמים ואת הארץ אני מלא" ²⁶ בשוה, הרי בזה גופא יש שינויים — ע"ד שמצינו במשנה ²⁷ "עשר קדושות הן", החל מהאופן שבו מתגלה הקב"ה בקדש הקדשים, ועד לאופן כפי שמתגלה במקום הקדושה הכי תחתונה, ועד — כפי שמתגלה בחוץ לארץ; אבל הצד השווה שבכל אלו — שאפילו בדרגה הכי תחתונה הרי זה גנו של הקב"ה, ובאופן של "גנוני", שעיקר דירתו בפרדס וגן זה.

ואז, ללא נפק"מ אם הוא מבין זאת או לא, הנה בידעו שכך אומרת תורת אמת (כפי שנמסר בהוראה מיום ההסתלקות וההילולא), הרי זה בוודאות אצלו שכן הוא האמת, ולכן מסתכל על העולם בצורה אחרת, וכשמסתכל בצורה אחרת, אזי רואה מה שלא מבחינים כשמסתכלים בעיני בשר, בשטחיות במבט ראשון, כיון שיודע מה שצריך לחפש, ומחפש בכיוון זה — למצוא מה שמסתתר מתחת לקליפה החיצונית: פירות הגן.

וכאשר מחפשים בכיוון זה — הנה לכל לראש בטוח הוא שכיון שתורת אמת אומרת שענין זה ישנו, בודאי ימצא זאת; ובידעו שבודאי ימצא אוצר יקר מכל יקר — פירות שהקב"ה מעיד עליהם שהם מהפרדס וגן שבו נמצאת עיקר שכינה — לא יתיירא מהשתדלות ויגיעה, שלא תמנע אותו ותסיח את דעתו להתעסק בענינים צדדיים, בידעו שממתין עבורו אוצר יקר מכל יקר — לגלות בעולם שהוא גנו של הקב"ה באופן של עיקר שכינה שבתחתונים היתה.

ד. וזוהי ההוראה — לפי הסברה זו — שלוקחים מיום ההילולא ויום ההסתלקות על כל השנים כולם, ומיום זה על כל השנה כולה, עד

של אילן אינם צומחים במשך ימים או שבועות אחדים; יתכן שזהו אילן שזמן צמיחת פירותיו הוא שנה, שנתיים או שלש, ועד לתמר שעושה פירות לשבעים שנה⁷⁴ — "ימי שנותינו בהם שבעים שנה"⁷⁵.

וכאשר בא מלך רומי וטוען: הרי אתה יהודי זקן, וא"כ, איזה תועלת תהי' לך מהיגיעה עם יהודי שיתכן שלאחרי שבעים שנה יהי' אילן עושה פירות? — עונה לו: כשם שאבותיו הכינו עבורו, כך מכין הוא עבור ילדיו; והסוף הוא — כסיפור הידוע בדרו"ל⁷⁶ — שהוא בעצמו ראה את הפירות הטובות.

וזוהי ההוראה בנוגע ל"המעשה הוא העיקר"⁷⁷ — שההתעסקות ב"מצוה הבאה לידך" אינה באופן שבוחן תחילה אם זוהי עבודה שיכול לקוות שיראה את הפירות בו ביום, או למחרת או במשך נ"ב יום, ורק אז כדאי לו לעסוק בה, אבל אם לא, אין לו סבלנות לכך, או שחושב שחבל על כחותיו וכו', אלא צריך לדעת שזהו ענין של "גן" ו"פרדס", שככל שיצטרך לטרוח יותר ולהמתין משך זמן ארוך יותר לצמיחת הפירות, אזי יצמחו פירות חשובים שלא בערך יותר מאשר הפירות שצומחים לנ"ב יום וכיו"ב.

[וזוהו גם המענה על השאלה מהו הצורך בכל ענין הירידה "מאיגרא רמה לבירא עמיקתא"⁷⁸, במעמד ומצב ש"דוויים דחופים סחופים וכו'", כדי להתייגע לפעול בעולם הענין ד"לעשות — לתקן"⁷⁸, בה בשעה שלכתחילה הי' יכול להיות עולם כתיקונו, ואכן הי' העולם כתיקונו (כמובא בהתחלת המאמר) — "עולם על מילואו נברא"⁷⁹, ורק לאח"ז היתה הירידה ע"י החטא — כיון שהירידה היא צורך עליי, והעליי היא לא רק לדרגת השלימות שהיתה קודם הירידה (שאז אין שום ריוח, וא"כ, לא הוצרכה להיות הירידה), אלא עליי שלא בערך לגבי המעמד ומצב שהי' לפניו].

טז. ובאופן כזה היתה גם הנהגת בעל ההילולא בעבודתו אשר עבד בה:

בעל ההילולא לא הסתפק בעבודתו כפי שהוא לעצמו, וגם לא הסתפק בכך שיפעל על יהודי להיות לומד תורה ושומר מצוותי, אלא השתדל לפעול שיהודי זה יהי' משפיע, "טופח על מנת להטפוח", אילן עושה פירות שיש בהם גרעינים שמהם יצמחו אילנות נוספים. ועוד זאת, שהתייגע לא רק עם אלו שאצלם רואים מיד פירות

(74) ראה זח"ג טז, א ובנצ"ו אות ד. (77) ע"פ ל' חז"ל — חגיגה ה, ב.

(75) ראה ב"ר פי"א, ו וברש"י שם. (78) ראה שם פי"ב, ו. פי"ג, ג. פי"ד, ז.

(76) תהלים צ, יו"ד. (79) תענית כג, א. תנחומא קדושים ח.

(77) ראה שם פי"ב, ו. פי"ג, ג. פי"ד, ז.

(78) ראה שם פי"ב, ו. פי"ג, ג. פי"ד, ז.

(79) תענית כג, א. תנחומא קדושים ח.

(27) כלים פ"א מ"ו.

(25) ס"ח.

(26) ירמי' כג, כד.

ועל זה אומרים לו: התפקיד והחלק שלך בעולם הוא — להיות אילן עושה פירות.

כלומר: אסור לו להסתפק בכך שחלקו בעולם עומד על מעמדו ומצבו, היום כמו אתמול, ומחר כמו היום, ובלבד שהמצב לא יתקלקל כו' — כי, הנהגה כזו מתאימה ל"דירה", אבל הוא נמצא בעולם שצריך להיות כמו "פרדס" שצומח תמיד.

וכמ"ש⁶⁸ "כי האדם עץ השדה" (כמודגש בפרט לחמשה עשר בשבט הקרוב לבוא), והיינו, שכל יהודי הוא "עץ השדה", אילן עושה פירות, וכדאיתא בגמרא במסכת תענית⁶⁹ שקאי על תלמיד-חכם וכו' (ככל אריכות הביאור בזה), והרי השלימות של אילן שנמצא בפרדס היא — שלא זו בלבד שהוא בעצמו עץ בריא, אלא שהוא עושה פירות שיש בהם גרעינים שמהם יצמחו עוד אילנות עושי פירות כמותו ("כל נטיעות שנוטעין ממך יהיו כמותך"⁷⁰), ובאופן כזה צריכה להיות עבודתו (לא רק עם עצמו, אלא גם) עם הזולת, שע"י עבודתו והשתדלותו יהי גם הזולת בבחינת עץ עושה פירות.

[ועד שעבודתו תהי' באופן שאפילו אלו שבבחי' אילני סרק יעשו פירות⁷¹ — דאף שלכאורה אין זה דבר אפשרי בטבע העולם, צריך לידע שזהו רק בגלל שהעולם (ה"פרדס") אינו כדבעי, כפי שנעשה מצד החטא, אבל אותו שלחו לעולם לפעול שגם אילני סרק יהיו נושאי פירות, כפי שהי' קודם החטא⁷², ואדרבה: ביתר שאת וביתר עוז].

וזוהי ההוראה שבתיבת "באתי לגני" — שענין זה שהקב"ה ("עיקר שכינה") נמצא בעולם באופן של דירה קבועה, הרי זה עי"ז שעושים מהעולם "גני", והיינו, שכאשר פוגשים יהודי צריך לפעול עליו שהי' "טופח על מנת להטפוח"⁷³, כמו אילן שנמצא בפרדס, אילן בשלימות שעושה פירות שמהן יצמחו עוד אילנות וכו' וכו'.

טו. ועוד ענין בזה:

כאשר יהודי טוען שאינו רוצה לחפש עבודה קשה, אלא להתעסק עם תבואה שצומחת לנ"ב יום, וכיון שהתעסק עם פלוני במשך נ"ב יום ולא ראה צמיחת תבואה, שוב אינו רוצה להתעסק עמו, ולכן ילך לחפש יהודי אחר — אומרים לו: העולם צריך להיות פרדס של אילנות, ופירות

(68) פ' שופטים כ, יט.
(69) ז, א.
(70) תענית ה, סע"ב ואילך.
(71) לקו"ש חכ"ז ע' 194 ואילך. וש"נ.
(72) ראה רמב"ם בחוקותי כו, ו. וראה גם
(73) ל' חז"ל — ברכות כה, ריש ע"ב. ועוד.

(70) תענית ה, סע"ב ואילך.
(71) ראה כתובות בסופה.

לעשירי בשבט הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה — שצריכים לדעת שנמצאים בעולם יקר ("א טייערע וועלט")!

[אלא שהיצה"ר משתדל בכל האופנים האפשריים לכסות על היוקר שבעולם, כדי שהאדם יבוא לידי יאוש ח"ו, או עכ"פ שיעשה עבודתו רק כדי לצאת י"ח וכו', וכיון שזוכרים ש"אומנתו" שבשבילה נברא היא לכסות על האמת, לא יפלא שמוצא כמה מיני פיתויים והסתות וכו'].

ולכן, כאשר יוצאים לעולם ושואלים מה קורה בו, ושומעים רק שניתוסף עוד מעשה בלי-רצוי, עוד מאורע בלתי-טוב וכו' — אין להתיירא וליפול ברוחו ולחשוב כיצד יוכל למלא שליחותו, אלא צריך לדעת, שזהו רק אצל אלו שמסתכלים על העולם בעיני בשר; אבל מי שקודם שמסתכל על העולם נושא עיניו (עיני בשר שלו) למרום, כמ"ש²⁸ "שאו מרום עיניכם" — אזי רואה "מי ברא אלה", ואז הוא תופס שהעולם הוא "פרדס" ו"גן" של הקב"ה, "גנוני".

ואז ילך לבטח דרכו — בדרך מלכו של עולם, זה הקב"ה, שגילה ע"י עבדיו — "מאן מלכי רבנן"²⁹, בכל דור ודור ע"י הנשיא שלו, ובדורנו — רבינו נשיאנו בעל ההילולא, מתוך ידיעה שבודאי יצליח למצוא את הפירות הטובים של הגן — "גנוני".

ויהי"ר שהעבודה בכל הנ"ל תהי' בלי טירחא — כמדובר כמ"פ³⁰ שכיון ש"כל ישראל בני מלכים הם"³¹, אין להטריח אותם בטירחא מיותרת, ובעגלא דידן נבוא לתכלית השלימות של מעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות³² — הכנה קרובה וכלי לקבל את ה"ירב טוב" של ימות המשיח, תכלית שלימות השכר, בקרוב ממש, ובשמחה ובטוב לבב.

* * *

ה. האמור לעיל בנוגע לענין ד"גני" — הוא לכאורה היפך דברי הגמרא בנוגע לענין הגירות:

איתא בגמרא³³: "גר שבא להתגייר בזמן הזה, אומרים לו .. אי אתה יודע שישאל בזמן הזה דוויים דחופים סחופים וכו'".

כלומר: כדי להיות יהודי — שזהו שינוי גדול, ועד לענין של הולדה חדשה, כמארז"³⁴ "גר שנתגייר קטן שנולד דמי" — ישנו תנאי

(28) ישע"י מ, כו.
(29) ראה גיטין סב, סע"א. זח"ג רנג, ב.
(30) ראה גם תו"מ חנ"ב ע' 293. וש"נ.
(31) שבת סז, א. וש"נ.
(32) תניא רפל"ז.
(33) יבמות מז, א.
(34) שם כב, א. וש"נ.

עיקרי, שצריך לידע (מה שיודעים בני"ש) ש"שישראל בזמן הזה דוויים דחופים סחופים כו", וכל זמן שלא נתגיייר, אינו נתון לגורל זה, אבל אם רצונו להתגיייר, עליו לדעת שהגירות תלוי בכך שיקבל על עצמו להיכנס בסוג של "דוויים דחופים סחופים כו".

ולכאורה: מהי התועלת בענין ד"גני" כו' — בה בשעה שבנוגע לפועל אומרת תורת-אמת שישראל הם "דוויים דחופים סחופים כו"?! :

ו. ובענין זה מצינו דבר פלא בדברי הרמב"ם:

ובהקדמה — שאף שיש ענינים שכתב הרמב"ם ב"יד החזקה", ויש ענינים שכתב ב"מורה נבוכים", הרי כיון ששני הספרים כתב אדם אחד, לא יכולה להיות סתירה ח"ו ביניהם; אלא שהענינים שב"יד החזקה" נכתבו באופן של פסק-דין, ולכן הרי זה דבר חתוך וברור, שיש בו רק פירוש אחד, ואילו ה"מורה נבוכים" שנכתב באופן המתאים ל"נבוך", הרי כיון שיש "נבוכים" לשון רבים, צריך כל אחד הוראה ופירוש השייך אליו, כדי להוציא אותו מהסבך שתעה בו, אבל הנקודה צריכה להיות באופן שוה, כיון שזה רק נכתב בלשון מסויימת שכוללת פשוטם של ענינים — אין ענין יוצא מידי פשוטו.

ובנוגע לעניננו:

יש כמה פרקים במורה נבוכים³⁵ שבהם מבאר הרמב"ם כיצד צריכה להיות ההשקפה על העולם — אם זהו מקום שהקליפות מושלים בו (כהלשון הידוע³⁶), ובמילא תהי' המסקנא שזהו היפך מ"גן" ו"פרדס" וכו', או שההשקפה צריכה להיות בעין טובה, ובסגנון האמור, שהעולם הוא "פרדס" של מלך מלכי המלכים הקב"ה, והיינו, שאף שיש להקב"ה את כל העולמות, בחר בתור "פרדס" את העולם הזה, עולם גשמי וחומרי שאין תחתון למטה הימנו. והמסקנא היא — שההשקפה של יהודי ע"פ תורה צ"ל באופן שמשתכל על העולם בעין יפה, מתוך תקוה טובה ובטחון חזק וכו', כפי שמאריך שם בכמה תוצאות שבאים מהנחה זו.

אמנם, כאשר מסתכלים באגרות הרמב"ם, באגרת שבה מתאר את חייו, סדר יומו וכו'³⁷ — רואים שלא הי' אדם בעל יסורים כמותו, שגם בשעת גדלותו, בהיותו בחצר הסולטן, סבל יסורים כפשוטם, חולשת הגוף וריבוי טרדות, וכפי שמתאר שם, שרוב היום ככולו (בכמות) הי'

(35) ראה ח"ג פ"ב ואלף. וראה גם לקו"ש ח"ט ע' 376. אג"ק חכ"ג ריש ע' ער. פ"ו. פכ"ד.
(36) ראה שו"ת הרמב"ם פאר הדור סקמ"ג.
(37) ראה שו"ת הרמב"ם פאר הדור סקמ"ג.

מובן שגם לאחר שישנו הפירוש "לגנוני", שהו"ע של דירה, הרי זו דירה הקשורה עם הענין ד"גני" כפשוטו (שהרי "אין מקרא יוצא מידי פשוטו"⁶⁴) — גן ופרדס (כפי שנמצאים שם באופן של "עיקר דירה").

יג. והענין בזה:

החילוק בין דירה לפרדס הוא — ש"דירה" [מוסיפה אמנם כו"כ ענינים בהאדם שדר בה, וכמבואר בפירוש הכתוב⁶⁵ "כתפארת אדם לשבת בית", שניתוסף "תפארת" ב"אדם" עי"ז שיש אצלו הענין ד"לשבת בית", אבל] היא באופן שנשארת באותו מעמד ומצב כפי שנבנתה [ואדרבה: מזמן לזמן דרוש בה תיקון, אלא שאם נבנתה מדברים חזקים ביותר, דרוש רק תיקון קל], והיינו, שלאחרי שבנו את הדירה וקישטו אותה ב"כלים נאים", נשארת הדירה כמו שהיא, ובאופן כזה היא כל שלימות הדירה; משא"כ פרדס — שלימותו אינה באופן שנשאר כמעמדו ומצבו, אלא צריך להיות תמיד בתנועה של צמיחה. כל הענינים שנמצאים בפרדס — ענבים, זיתים, ושאר אילני פירות — צריכים לצמוח. ובאופן שהעצים מצמיחים פירות שיש להם גרעינים, וע"י זריעת הגרעינים יצמחו עוד אילנות עושי פירות בעלי גרעינים וכו', וכו', עד אין סוף.

אמנם, כדי שיהי' קיומו של הפרדס והכרם באופן הראוי לשמו, יש צורך בטירחא רבה,

[ולכן, בבוא השנה השביעית, "שנת שבתון"⁶⁶, שבה צ"ל ענין המנוחה — אסורה עבודת הפרדס, כפי שהפסוק מאריך ושו"ל כו"כ עבודות הדרושות לקיומו של פרדס, שאסור לעשותם בגלל שצ"ל ענין המנוחה, שמזה גופא מוכח שעבודת הפרדס היא היפך המנוחה והשלוחה]. וכאמור לעיל (ס"ב) שבנוגע לכרם וגן יש צורך בטירחא רבה יותר מאשר בנוגע לשדה, וגם בשביל צמיחת הפירות יש צורך זמן ארוך יותר מאשר בנוגע לשדה של תבואה (כמבואר בארוכה בנוגע להחילוק (גם בהלכה) בין זריעה ב"שדה הלבן" לנטיעה ב"שדה האילן"⁶⁷).

יד. ומזה מובן גם בנוגע להוראות למעשה בפועל:

יהודי יכול לטעון שדי בכך שיש לו שיעור בתורה, ומקיים מצות הנחת תפילין ושאר המצוות שבמשך היום, ולכן מבקש שלא יטריחו אותו ביגיעה יתירה.

(64) שבת סג, א. ושי"ג.
(65) ישע"י מד, יג. וראה תו"ח ויקהל (67) ראה שביעית רפ"ב. מו"ק פ"א מ"ד. תרכז, ב. ועוד.
(66) בהר כה, ה.
(67) ראה שביעית רפ"ב. מו"ק פ"א מ"ד. ועוד.

(שבהם נמצא יהודי במעמד ומצב של דווי דחוף וסחוף כו'), בה בשעה שיש לו את הענין שנמצא ב"גני" יחד עם הקב"ה.

יא. ועוד זאת — כפי שהענין אינו יוצא מידי פשוטו:

כאשר יהודי נעשה חדור ברעיון והשקפה שע"פ תורה, שכיון שנמצא יחד עם הקב"ה באותה דירה, יש לו את האושר הכי גדול, וכל הענינים הצדדיים אינם תופסים מקום כלל — הרי כיון ש"באור פני מלך חיים"⁵⁸, נמשך לו רב טוב גשמי בבני חיי ומזוני רוויחא, כך, שיכול ללמוד תורה ולקיים מצוות, שנקודתם התיכונה לעשות דירה לו ית' בתחתונים, מתוך הרחבה והרווחה כפשוטם בגשמיות.

וע"ד המבואר בהמשך (דבאתי לגני⁵⁹) אודות "סגולות האוצרות דהון יקר" (יקר מכל יקר) שנמשכים עד למטה מעשרה טפחים, כפי שמתפרש ומיתרגם בלשון ובענינים השייכים לגוף ונה"ב.

וזוהי ההכנה והכלי לימות המשיח, שאודותם אומר הרמב"ם⁶⁰ "לא נתאוו החכמים והנביאים ימות המשיח" מצד ענינים צדדיים, "שהטובה תהי' מושפעת הרבה וכל המעדנים מצויין כעפר", "אלא כדי שיהיו פנויין בתורה וחכמתה", "לפי שבאותן הימים תרבה הדעה והחכמה והאמת", ועד לאופן ד"כמים לים מכסים"⁶¹, בקרוב ממש, בביאת משיח צדקנו.

* * *

יב. בהמשך להמדובר לעיל אודות הענין ד"באתי לגני" — יש להוסיף בנוגע לדיוק הלשון "גני" דוקא:

לכאורה, כשם שישנו הלשון "לעשות לו ית' דירה בתחתונים" (כמובא בהתחלת המאמר), והיינו, שהעולם נקרא גם בשם "דירה" — הי' גם הפסוק יכול לכתוב לשון הקשור עם "דירה" או "בית" וכיו"ב (כהלשון הרגיל בתנ"ך בנוגע לדירה, ובפרט "עיקר דירה"); ואעפ"כ מדייק הכתוב ובוחר הלשון "גני" — לא "דירה" אלא "גן" דוקא.

ולהעיר: במדרש מדייק אמנם "לגן אין כתיב כאן אלא לגני, ולגנוני", שהפירוש בזה הו"ע של דירה⁶², אבל, נוסף לכך שגם קס"ד של תורה ("לגן אין כתיב כאן") הו"ע של תורה⁶³ [וכפי שמצינו בכמה ענינים שגם מקס"ד למדים הוראות ואפילו הלכות למקום אחר, אע"פ שבמקום זה הובא הדבר רק בתור קס"ד, ואילו המסקנא נשארת באופן אחר], הרי

(58) משלי טז, טו.

(59) פ"א (סה"מ תש"י ריש ע' 132).

(60) ה' תשובה ספ"ט. ה' מלכים בסופן.

(61) ישע"י יא, ט.

(62) ראה גם פ"י יפה קול לשהש"ר רפ"ה.

(63) ראה גם

עסוק בענינים השייכים למעשה ודיבור, לגמרי שלא בערך לענינים שבהם הי' החיות והתענוג שלו — עיון בעניני חכמה, כמובן לכל מי שמתבונן בגדלות הרמב"ם, שבענינים אלו הי' חי ועוסק בלהט, וכפי שמפליא בכ"מ³⁸ (ועאכו"כ במו"נ³⁹) ששלימות האדם הו"ע החכמה והשכל.

ז. וכשם שהדברים אמורים בנוגע לחייו של הפוסק ומורה-הנבוכים — כן הוא בחיי כל עם ישראל:

תורת-אמת מעידה על עם ישראל ש"בזמן הזה", קודם ביאת המשיח, הם "דוויים דחופים סחופים וכו'", ועד שזהו ענין עיקרי ביהדות, כאמור לעיל שזהו תנאי בענין הגירות.

וביחד עם זה נצטוו בני": "עבדו את ה' בשמחה"⁴⁰.

וכיון שבאותה תורה — מלשון הוראה⁴¹ — נאמר שיהודי נקרא עובד ה' כאשר הנהגתו היא באופן ש"בכל דרכיך דעהו"⁴², באכילתו ושתינו, ואפילו בשעה שישן, כך, שעובד את ה' במשך כ"ד שעות במעת-לעת (כפי שמבאר הרמב"ם בהל' דעות⁴³, ובקצרה — בשו"ע או"ח⁴⁴), נמצא, שבמשך כל הזמן שעובד את ה', "בכל דרכיך", צריך להיות בשמחה.

וכיון שהצורך להיות בשמחה הוא הוראה ותביעה של תורת-אמת (לא רק בדרך טפל, בבחינת "הכשר מצוה" לעבודת ה'), בהכרח לומר שאכן יש לו ממה להיות בשמחה, שהרי לא יתבעו ממנו דבר שאינו אמיתי, היפך תורת-אמת, והרי זו תביעה של תורת-אמת.

ח. וההסברה בזה — בהקדמת תיבת "באתי לגני":

"באתי" פירושו — שעוד לפני שיהודי מגיע לעולם, הנה מקודם לכן בא כבר הקב"ה לעולם, וביאתו היא באופן שהעולם הוא דירה לו ית', כי "עיקר שכינה בתחתונים היתה".

וענין זה ("באתי לגני") הי' לא רק בפעם הראשונה בששת ימי בראשית, אלא זוהי "פעולה נמשכת", כי, כשם שבריאת העולם היא באופן שהקב"ה "מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית"⁴⁵, וכפי שמוסיפים בזה⁴⁶, ש"בכל יום" לאו דוקא, אלא בכל רגע נעשה חידוש הבריאה מאין

(38) ראה בהקדמתו לפיהמ"ש (ד"ה אח"כ

ראה).

(39) ראה שם פנ"ד.

(40) תהלים ק, ב.

(41) ראה רד"ק לתהלים יט, ח. גו"א ר"פ

בראשית (בשם הרד"ק). זח"ג נג, ב.

(42) משלי ג, ו.

(43) ספ"ג.

(44) סרל"א.

(45) נוסח ברכת "יוצר".

(46) ראה סה"מ תרס"ה ע' רלו ואילך. ה'ש"ת ע' 117. ע' 122. ועוד.

ואפס המוחלט ממש כמו בששת ימי בראשית (כתורת הבעש"ט⁴⁷), הנה ביחד עם זה ישנו גם הענין ד"באתי לגני" בכל יום ובכל רגע.

עליך לדעת — אומר הקב"ה ליהודי — שלכל לראש "באתי", אני באתי לכאן והנני נמצא כאן; אלא כיון ש"למעשה ידיך תכסוף"⁴⁸, רוצה הקב"ה שיהודי ע"י עבודתו יעשה מהעולם "גני", כפי שהי' בתחלת הבריאה ש"עיקר שכינה בתחתונים היתה", כי, כשיהודי אומר דבר-תורה ומקיים מצוה אחת, אזי נעשה "אושפזיכן לגבורה"⁴⁹ (כמבואר בארוכה בתניא⁵⁰), ועושה מהעולם דירה לו ית' — "לעיקר שכינה".

והקב"ה מוסיף ואומר לו, שע"י עבודתו נעשה "ישכנו לעד עלי"⁵¹, באופן נצחי,

— כמבואר בתניא⁵² ש"יחוד זה למעלה הוא נצחי לעולם ועד (אלא שלמטה הוא תחת הזמן ובאותה שעה לבדה שעוסק בה בתורה או במצוה, כי אח"כ אם עוסק בדבר אחר (ועד לענין הפכי ח"ו), נפרד מהיחוד העליון למטה כו"), כך, שבאמיתית הענין, עשיית מצוה הו"ע נצחי, וכן יקום —

והיינו, שמשכין וממשיך את הקב"ה — אלקות — בעולם בגלוי, כי, אע"פ שהעולם לא רואה זאת (ורק בביאת המשיח יהי' הגילוי בעולם), הנה אצלו הרי זה כבר בגילוי, כיון שהכניס בזה את כח המעשה שלו, ביחד עם הכחות שהביאו אותו לידי מעשה זה.

ט. וכיון שיהודי נמצא יחד עם הקב"ה באותה דירה (ואדרבה: הוא מכין כביכול את ה"גני", שעושה לו ית' דירה בתחתונים) — הרי מובן שהעבודה ש"ישראל בזמן הזה דוויים דחופים סחופים וכו'", אין לה תפיסת מקום אצלו.

וע"ד מי שיש לו תענוג גדול ביותר, ובשעת מעשה נעקץ ע"י זכוב, שאינו מרגיש כלל את העקיצה. — לא אומרים שאין עקיצה; יש עקיצה, וע"ד מ"ש⁵³ "שממית בידים תתפש והיא בהכלי מלך", אבל הוא לא מרגיש זאת, מצד גודל התענוג מזה שנמצא יחד עם הקב"ה באותה דירה.

י. אמנם, ענין זה שנמצאים יחד עם הקב"ה באותה דירה כו' — שייך רק לבנ"י, עליהם נאמר⁵⁴ "ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם

(47) תניא שעהיוה"א בתחלתו.

(48) איוב יד, טו. וראה שמו"ר ספ"ו.

(49) ויק"ר פל"א, ג. של"ה שער הגדול (כט, ב

ואילך). עבוה"ק חלק העבודה בתחלתו. ועוד.

(49) ל' חז"ל — יומא יב, א.

(50) פל"ד.

(51) תהלים לז, כט.

(52) פכ"ה (לב, א).

(53) משלי ל, כח.

(54) יתרו יט, ד.

אלי", להיותם "עם קרובו"⁵⁵, וכמ"ש⁵⁶ "מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו", וכדאיתא במדרש⁵⁷ "אשר לו אומה קרובה אין כתיב כאן, אלא אשר לו אלקים קרובים אליו", והיינו, שכאן לא נאמר שיהודי הוא קרוב לאלקיו, שבשביל זה יש צורך בעבודה ויגיעה, אלא בכל מעמד ומצב שנמצא מתקרב הקב"ה אליו;

אבל כשמדברים עם גוי לפני שהתגייר, הרי כיון שאין לו שייכות לענינים אלו, אסור לרמות אותו, ולכן צריך לומר לו, שמצד נקודת-מבט של גוי בענינים גשמיים וחומריים, הנה "ישראל בזמן הזה דוויים דחופים סחופים וכו'".

והרי זה בדוגמת אדם שיאמר לסוחר שהרויח אלף אלפים ורבוא רבבות דינרי זהב, שהיום איבד פרוטה — שהסוחר יסתכל עליו כמו על אדם שאינו שייך להבנה והשגה, שכן, למאי נפק"מ אם איבד פרוטה או לא, בה בשעה שהוא עצמו אומר שהרויח בבת אחת אלף אלפים ורבוא רבבות דינרי זהב; אבל במה דברים אמורים, במי שיודע מה הם דינרי זהב, משא"כ מי שיש לו השגה רק בפרוטה של נחושת, או רק באסימון שאין לה פורטין, כך, שאינו רואה דינרי זהב (וגם אם יראה — לא ידע מה הם...), אלא רק פרוטה של נחושת, פרוטה מרוטה, ורואה שנאבדה! ... ועד"ז בנדר"ד:

המעמד ומצב של דווי דחוף וסחוף כו' — כפי שנראה אצל הגוי, וכן הוא ע"פ תורה — אין לו שום תפיסת מקום אצל יהודי, כשם שאיבוד פרוטה אינה תוספת מקום אצל מי שיש לו אלף אלפים ורבוא רבבות דינרי זהב.

ויתירה מזה — כי, כשמדובר אודות איבוד פרוטה לגבי אלף אלפים וריבוא רבבות דינרי זהב, הנה אע"פ שאין לזה תפיסת מקום, הרי יש איזו שייכות ביניהם, ששניהם שייכים לסוג של ממון, ואף שיש ביניהם חילוק גדול שלא בערך, הרי החילוק הוא רק בכמות, אבל שניהם באותה האיכות; משא"כ כשמדובר אודות המעמד ומצב של דווי דחוף וסחוף כו' בנוגע לענין גשמי ביחס לעבודה שנמצאים יחד עם הקב"ה — הרי זה חילוק שלא בערך (לא רק בכמות, אלא) באיכות.

ומזה מובן, שאם אין מקום לדבר אודות הפסד של פרוטה, בה בשעה שיש ריוח של אלף אלפים וריבוא רבבות דינרי זהב — כש"כ וק"ו שאין מקום לדבר אודות הפסד ענינים גשמיים ששייכים לגוי

(55) תהלים קמח, יד.

(56) ואתחנן ד, ז.

(57) דב"ר פ"ב, יד.